

“Úgy hívogatlak a barbár zsvajban”
(Tóth Árpád: A tympanon istennőjéhez)

2013. november, IV. évfolyam 3–4. szám
Megjelenik évente négyszer

Utazás, slam, kisbabák – „Magyaros” programok a Kutatók Éjszakáján

Az idei Kutatók Éjszakája egyetemünkön a megszokott módon zajlott: kisgyerekek rohagáltak a folyosókon, a díszudvaron kisautók száguldoztak, és nem csupán egyetemistákkal teltek meg az előadótermek. A fiatalabbak főképp a látványos bemutatókban, kísérletekben lelték örömeiket, az idősebbek pedig abban, hogy a saját szakmájukon belül és kívül is bepillanthattak egy-egy izgalmas kutatásba. Idén a Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet két, a Magyar Nyelvtudományi Tanszék egy előadással vette ki a részét a repertoárból.

A „magyaros” programok közül először Balajthy Ágnes előadását hallgathattuk meg, melyben a főszerepet az utazó írók és az író utazók kapták. A beszámoló a kora középkor úti leveleitől a nagy földrajzi felfedezőkön át egészen napjainkig betekintést nyújtott az utazás irodalmi megjelenésének legkülönbözőbb formáiba.

Kiderült, hogy régen a bestsellerek nem annyira a romantikában, hanem inkább az úti kalandokban bővelkedtek – valljuk be, mi is szívesebben olvasnánk felfedezetlen tájakról, egyszerűakkal való találkozásokról és hajszálon múló menekülésekről, mint unatkozó kamaszlányok szerelmi életéről. Fény derült arra is, hogy merre járt és merre nem járt Marco Polo, valamint hogy hogyan tájékozódnak az ausztrál őslakosok – utóbbiról bővebben Bruce Chatwin *Álomösvény* című könyvében olvashatunk.

A második előadó Asbóth Balázs volt, aki a manapság népszerű slam poetry világába kalauzolt el bennünket. Rövid összefoglalóját saját írásaiból összeállított szemelvényekkel tüzdelte meg, így illusztrálva a slam elméleti alapjait. Az irodalom határmezsgyéjén mozgó, a költészet, a rap és a stand up comedy elemeit vegyítő műfaj hazánkban is virágkorát éli, ám, mint kiderült, művelése korántsem könnyű feladat. Természetesen a műfajban

alapkövetelménynek számító, és az előadótól egyébként is megszokott humor sem maradhatott el, így hamar elrepült az idő – akik azonban többre vágytak, az előadás folytatását néhány órával később hallgathatták meg, amely végül szabadmikrofonos slam estté fajult.

A nyelvészeket Fehér Krisztina képviselte, akinek a nyelvészeti játékról szóló előadására alig fért be a hallgatóság. A magzatok, babák és gyermekek anyanyelvükhöz való viszonyát ellenállha-

atlanul aranyos videókkal és kísérletekkel bemutató prezentáció nemcsak a különböző korú és foglalkozású hallgatókat lelkesítette fel, hanem azokat az egyetemistákat is, akik már több kurzuson is megismerkedhettek a témával. Az előadás legfőbb előnyének tartom, hogy a nyelvészeti ismeretek, kísérleti eredmények, valamint az alaposan felépített

S. Varga Pál épületmakettje (lásd 2. oldali cikk)

tudományfilozófiai háttér és más, egyébként rémisztő dolgok szinte észrevétlenül vándoroltak a hallgatóság tudatába. *[Fehér Krisztina kutatásairól bővebben lásd 5. oldali cikkünket – a szerk.]*

Mindeközben a Főépület környékén tetőfokára hágott a hangulat: néhányan a Zsákos Bilbó születésnap ünnepségét idéző muzsikára körtáncba fogtak, mások az Egyetemi Könyvtár nyomdáját és zárolt részlegét fedezhették fel. Ekkor készültek az eredeti Vizsolyi Bibliával és más ősnymtatványokkal pózoló fényképek, a kedves nyomdás néni pedig kézzel készült, arany-nyal bevont füzetkével ajándékozta meg a vendégeket. A Kutatók Éjszakájának varázslatos hangulata nemcsak a gyerekeket ejtette ámulatba, hiszen az utolsó látogatók éjfél után távoztak az épületből. Mindezek után biztosak lehetünk abban, hogy a programjainkon részt vevők nem fogják többé unalmasnak tartani a bölcsészettudományt.

Több évtizedes tanári tapasztalat áll a háta mögött, bár saját elmondása szerint lélekben még mindig a diákok felé húz. Számos irodalomtudományi munka kötődik nevéhez, s több európai egyetemen is kutat(ott), tanít(ott). Ez évben a Debreceni Református Kollégium alapításának 475. évfordulójára rendezett programsorozat keretében vehette át a Szenci Molnár Albert-díjat. Ebből az alkalomból beszélgettem S. Varga Pál Tanár Úrral.

Tartalmas, gazdag életpálya áll Ön mögött. Számított-e diákként arra, hogy azon egyetem falai között, ahol addig tanult és vizsgázott, egy nap majd Ön fog tanítani és vizsgáztatni?

Ez hosszú történet, mert igazából nem készültem tanárnak. Már a Református Kollégiumban folytatott tanulmányaim során is vonzódtam az irodalomhoz és a művészetekhez, később pedig azért jelentkeztem magyar szakra, hogy tartósan biztosítsam a kapcsolatomat az irodalommal. Az egyetem elvégzése után több tanszékre is hívtak, de ennek voltak bizonyos akadályai: abban az időben nem tartották kívánatosnak, hogy egyházi származású emberek humán területre kerüljenek (édesapám teológiai tanár volt), így nem kaphattam állást az egyetemen. Jóakaróim azt tudták elérni, hogy a Kossuth-gimnáziumba kerüljek magyartanárként. Ami a vizsgáztatást illeti, ez a feladat a mai napig zavarba ejt; mindig eszembe jut, amikor én ültem abban a székben és lerágtam a körmeimet az izgalomtól. Nem szeretek osztályozni, nehezen adok rossz jegyet – magát a vizsgáztatást azonban megkedveltem; a kollokvium (vagyis beszélgetés) során meg lehet állapítani, mennyire van egy hullámhosszon a vizsgázó a tananyaggal.

Megengedi ez a rengeteg tennivaló, feladat, hogy néha kikapcsolódjon, feltöltődjön? Van-e esetleg valamilyen hobbija?

Bár kevés időm jut rá, szeretek utazni. (Ez az időtöltés nem teljesen idegen a humán érdeklődéstől – az európai kultúra nevezetes helyeit szeretem felkeresni.) Ehhez kapcsolódik egy

másik kedvtelése, a fényképezés. Igyekszem nem a „japán turista stílusában” fényképezni – nem csak a gombot nyomom, mint a süket a csengőt.

Van egy sajátos kedvtelése is, amely a múltamhoz kapcsolódik. Ha az ember a Kádár-korszakban egyházi ember gyermekeként nőtt fel, hamar megtanulta, hogy jobban teszi, ha reál, műszaki dolgok felé orientálódik; így gyermekkoromban vasútmérnöknek készültem, s elkezdtem vasútmodellezéssel foglalkozni. E kedvtelésemet hosszú ideig szüneteltettem, de az utóbbi időben megint elővettem. Ma már nem is a vasút játssza a főszerepet, hanem az általam – többnyire magyar műemlékek alapján – készített épületek. Kedvencem a szentendrei Blagovesztenszka templom kicsinyített mása [lásd a 2. oldali képet – a szerk.], de készítettem egy kastélyt is, amely ugyan nem felel meg pontosan egy valóságos épületnek sem, de nagyszót Fellner Jakab, a híres dunántúli barokk építész stílusát követi – egy kicsit „megfodrozva” a gödöllői kastély stílusával [lásd az 1. oldali képet – a szerk.]. Így hangolom össze a műszaki pálya iránt máig meglévő nosztalgiámat humán beállítódásommal.

Mi a véleménye arról, hogy a nyomtatott sajtót egyre inkább háttérbe szorítják az online felületek? Ez a fajta médiumváltás mennyiben jelent kihívást egy irodalmár számára?

Az irodalmár szakma szempontjából ennek komoly előnyei vannak; a digitális technológia a bölcsészek előtt is új dimenziókat nyit. Igaz, én a textológiai szakmának csak közlegénye vagyok (nálunk Debreczeni Attila a textológiai vezérhajó kormányosa), de azért világosan látom, hogy az irodalmi szövegek kiadásának minőségileg új korszakába érkeztünk. Itt leginkább fiatal kollégám, Orbán László munkájára hivatkozhatom, aki Kazinczy Ferenc *Pályám emlékezete* című művének digitális kiadását olyan formában készítette el, ami nyomtatott formában egyszerűen elképzelhetetlen. Ami meg az olvasást illeti: azt gondolom, hogy a virtuális világok egy idő után unalmasakká válnak, túltelítik az embert, nem engedik a fantáziát működni; úgyhogy előbb-utóbb az emberek vissza fognak térni az olvasáshoz.

Hoffmann István

Gyermekkorától nyelvész akart lenni. 1971-ben érettségi után az ELTE Bölcsészettudományi Karának magyar-orsz szakára jelentkezett, ám hiába szerezte meg a maximális felvételi pontszámot, a tízszeres túljelentkezés miatt a Debreceni Egyetemre nyert felvételt. Az itt tanító tanáregyéniségek és a Nyelvtudományi Tanszéken uralkodó diákbarát, közvetlen légkör miatt hamar sikerült beilleszkednie, és megszeretnie az addig csak névről és képekről ismert intézményt és várost. Tanszékvezetőként fontosnak tartja ennek a légkörnek a megtartását.

Számára a kutatás és a tanítás szorosan összetartoznak. Tanárként a legfőbb célja a hallgatókból értelmiségi embereket nevelni. Szeretné megtanítani, mit jelent az alkotó munka öröme, hogy függetlenek legyenek és részletes, jó szaktudással rendelkezzenek a végzett hallgatók. Éppen e szellemi szabadság elnyerése céljából tartja fontosnak azt is, hogy a diákok bekapcsolódhassanak a tanszéken folyó kutatómunkába. Ilyen például a nyaranta megrendezett adatbázis-építő tábor. *[Lásd lenti cikkünket – a szerk.]* A tanítás legnagyobb pozitívumait az apró dolgokban látja: egy sikeres vizsga levezetése, a hallgatók órai figyelme (melyet minden órája végén megköszön), vagy ha látja, hogy a hallgatók megértették azt, amiről az előadás szólt. Szerinte egy tanár mindaddig nem lehet eredményes, amíg a diák bizalmát, szeretetét el nem nyeri.

A munka egyben szórakozást is jelent számára. Sokszor olvas szabadidejében helynévkutatással kapcsolatos cikkeket, könyveket. Ezen kívül szívesen forgatja az orosz irodalom remekeit, például Dosztojevszkij nagyregényeit vagy Ljudmila Ulickaja könyveit, a magyar irodalomból pedig Esterházy Péter írásai nagy kedvencei. Régi szurkolója a város futballcsapatának, a Lokinak, így baráti társaságával rendszeresen látogatja a meccseket, hiszen számára a foci közösségi ügy. A 60-as, 70-es évek rockzenéjének nagy rajongója, kedvencei a The Rolling Stones és a Deep Purple.

Nyár a nyelvészeti tanszéken

Idén nyáron különleges lehetőség adódott közel húsz magyar szakos hallgató számára a Magyar Nyelvtudományi Tanszéken. Alkalmunk nyílt ugyanis részt venni a Magyar Digitális Helynévtár adatbázisának bővítésében. Két héten keresztül dolgoztunk a tanszék könyvtárában reggel 9-től délután 4-ig. A munka egyéni volt, de szinte már az első héten összeszokott csapatot alkottunk.

A feladatunk elsősorban a helynevek digitális adatbázisba rendezése, az adatok ellenőrzése és javítása volt. A két hét alatt Baranya, Somogy, Tolna és Pest megye különböző településeinek helyneveivel foglalkoztunk, egy-egy településen belül is kb. 6-700 adattal. Ezt a lehetőséget több szempontból is hasznosnak találtuk. Egyrészt kicsit közelebb kerültünk a nyelvészethez, nyitottabbak lettünk erre a területre, és a helynevek helyesírására vonatkozó ismereteinket is bővíthettük. Másrészt új, kedves embereket ismertünk meg a tanszékről, tanárokat és diákokat egyaránt, így minden napunk remek hangulatban telt. Ezzel bepillanthattunk a kutatók nyári elfoglaltságába is, ami azért is érdekes, mert a hallgatókat általában foglalkoztatja, hogy mivel tölthetik az idejüket nyáron a tanárok. Láthattuk, hogy sokszor egész napokat

töltenek az egyetemen kutatásaikba, feladataikba merülve, vagy épp a miénkhöz hasonló tevékenységeket szerveznek a diákoknak. Nem utolsó sorban pedig egyfajta elismerés is ez mindazoknak a hallgatóknak, akik részt vehettek a programban.

Azt tanácsolom mindenkinek, hogy ha ilyen munkalehetőség kerül kilátásba, mindenképp ragadja meg az alkalmat, mert sok élménnyel és tapasztalattal, ismerettel gazdagodhat, és persze ez a munka zsebpénz-kiegészítésnek sem utolsó.

Olasz-magyar irodalmi kapcsolatok a XV-XVIII. században

A Száraz Orsolya vezetésével indított speciálkollégiumon a résztvevők új és hasznos ismeretekkel gazdagodhatnak a közismert olasz szerzők munkáival (például Dante, Boccaccio, Petrarca, Machiavelli), valamint az Itáliában kialakult és Európa számos országában teret nyert humanizmus irodalmával kapcsolatban. A kurzus segít feltárni azt a bonyolult összefüggésrendszert, mely a magyar írókat és költőket az olasz irodalomhoz, kultúrához köti. Így megtudhattuk például azt, miként jelenik meg Petrarca hét bűnbánati zsoltára a Festetics-kódexben, illetve hogy milyen erős szereppel bírt Magyarország a reneszánsz kori Európa művelődésében.

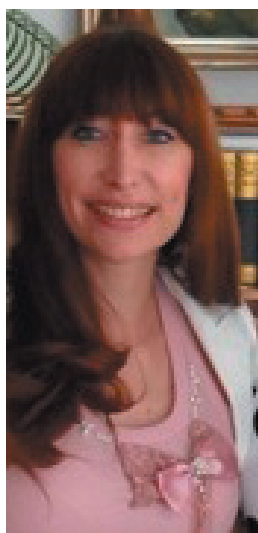
Az órákon az irodalmi kapcsolatok feltárásán túl rendre sor kerül az adott olasz szerzők egyes műveinek részletes megbeszélésére is. Szót ejtünk a szerzők életútjáról, főbb műveiről. Minden alkalommal használunk diavetítőt, mely nemcsak vázlatot nyújt az elhangzottakhoz, hanem képeket is tartalmaz, ezzel is szemléletesebbé, könnyebben befogadhatóvá téve az anyagot. Orsolya rengeteg apró érdekességet ismer, az óra menetébe tartalmilag beleszővi az egyes témákhoz olvasandó szakirodalmat is, valamint

az olasz nyelven folyó kutatásokról is hírt kapunk, melyek lényegét rendszerint ismerteti velünk. A kiadott szépirodalmat többféle szempont alapján megbeszéljük – mindig kíváncsi az olvasásélményünkre, véleményünkre, ha pedig valami nem pontosan érthető, készséggel magyarázza el. Közvetlen stílusa és kedvessége miatt az órákon kedélyes, barátságos hangulat uralkodik.

A kurzus teljesítésének feltétele az aktív órai részvétel, valamint a kiadott irodalom feldolgozása. Az elsajátított tudásról a félév végén szóbeli vizsgakeretein belül adunk majd számot.

Finnugor népek és nyelvek

A magyar alapszakos hallgatóknak kötelező teljesíteni a Kelemen Ivett által meghirdetett *Finnugor népek és nyelvek* című gyakorlati tárgyat. A kurzus célja, hogy bemutassa nyelvrokonainkat: kultúrájukat, történetüket és mindennapjaikat egyaránt.

Az órák kedélyes hangulatban telnek, mert Ivett közvetlen, kedves, ugyanakkor következetes tanári magatartásával fenntartja a figyelmünket. Ehhez még szigorra sincsen szüksége, mert a tényanyag mellett időt fordít

az érdekességek említésére is. Különösképpen a népek eltérő kulturális szokásaira figyeltünk fel, amelyek gyakran okot adtak a derűs hangulatra. A vidám anekdoták elmesélése mellett Ivett több finnugor népet érintő társadalmi problémára is rámutat.

Bár a tárgy Kelemen Ivett neve alatt fut, több előadó is tart órát a félév során. Ennek előnye, hogy a heti témával legtöbbet

foglalkozó kutatótól hallhatunk információkat, és ha kérdésünk támad, a legpontosabb aktuális választ kaphatjuk rá, valamint megismerhetjük a finnugor tanszék oktatóit.

Több finnekkel kapcsolatos témával is foglalkozunk, hiszen a magyarok után ők a legnagyobb lélekszámú finnugor nép. Életvitelük, nyelvi helyzetük nagyobb fokú ismertetésével nemcsak a műveltségünk növelése a cél, hanem a finn nyelv iránti érdeklődés kialakításával hallgatók csábítása az ötven kreditű finn specializációra, éppen ezért a legcélszerűbb az első évfolyamon a szeminárium elvégzése.

A tárgy teljesítésének feltétele egy zárthelyi dolgozat a félév végén, valamint egy prezentáció készítése, amelynek témája szabadon választható, így bármilyen, a gyakorlatok során érintett kérdéskörben elmerülhetnek a hallgatók, és előadhatják eredményeiket.

A tárgy tehát sok izgalmas információt ad, alapvető műveltséget biztosít a finnugor népekről, és teljesítése remek lehetőséget ad korábban talán ismeretlen kultúrák életébe történő betekintéshez.

Aki figyelemmel kíséri a társas-kognitív nyelvészeti kutatócsoport működését, az minden bizonnyal találkozott már Fehér Krisztina „babanyelvblogjával” is. A <http://babanyelv.blog.hu> oldalon nyelvészeti kérdésekről olvashatnak a látogatók, a bejegyzések elsődleges témája a nyelvelsajátítás, a babák és a nyelv kapcsolata.

Bár a magzatok, újszülöttek nyelvi képességeiről viszonylag ritkán esik szó (a középiskolai nyelvtanórákon szinte egyáltalán nem), a nyelvelsajátítás folyamatának megismerése kulcsfontosságú a nyelv működésének megértéséhez. Mivel a nyelv nem statikus, zárt rendszer, hanem heterogén és dinamikus változik, úgy tudhatunk meg a legtöbbet róla, ha változatosságát és változását a maga természetes sokféleségében és folyamatában, vagyis a nyelvelsajátításon keresztül vizsgáljuk. Egy ilyen megközelítésnek gyakorlati haszna is lesz, például az írás-olvasás tanításban, a nyelvi diszkrimináció kiküszöbölésében, az idegennyelv-oktatás hatékonyabbá tételében.

A cikkek elsősorban a magyar szakos hallgatóknak szólnak. Olvashatnak az érdeklődők hangtani, morfológiai kérdésekről, az innátizmus kérdésének problematikájáról,

csecsemőkísérletekről, „beszélő cumiról”, a babák sírásának nyelvészeti elemzéséről. A bejegyzések ugyanakkor hasznosak lehetnek a nem szakmai közönség számára is. A nyelvészettel nem hivatásosan foglalkozó olvasók (egyetemisták, pedagógusok, gyakorló szülők) is választ kaphatnak olyan kérdésekre, hogy szabad-e gügyögni a picikhez, érdemes-e beszélni a magzathoz stb.

Fotó: Bartha-Tóth Alexandra

Fehér Krisztina a blogjában a cikkek mellett ajánlókat is közöl, ahol egyéb pszicholingvisztikai, szociolingvisztikai témájú írásaira, illetve a témához kapcsolódó előadásokra, interjúkra hívja fel a figyelmet. Mivel a blog tematikus, és a bejegyzések összefüggnek, érdemes a legelsővel kezdeni, és sorban haladni, mert a cikkek általában egy kérdéssel zárulnak, ezekre pedig mindig a következő cikk ad választ. Ha valakiben bármilyen kérdés megfogalmazódna, természetesen van lehetőség ezeket feltenni, a hozzászólásokra a szerző válaszol.

Mindenképpen érdemes végigolvasni az eddigi bejegyzéseket, és folyamatosan figyelni a frissítéseket, hiszen Fehér Krisztina egészen új megvilágításba helyez olyan kérdéseket, melyek minden bizonnyal sokunkban korábban is megfogalmazódtak már.

Ezt is „jó tudni” A Hatvani István Szakkollégium Magyar nyelv-, irodalom- és médiatudományi szakcsoportjának programjairól

Jómagam két éve vagyok a Hatvani István Szakkollégium tagja, és meglátásom szerint – Oláh Szabolcs vezetésével – az egyik legtevékenyebb szakkollégiumi csoportot tudhatjuk magunkénak, amennyiben az eddig elért eredményeket és megszervezett alkalmakat vesszük alapul. Különösen az idei tanévre igaz ez, hiszen a szakma iránt érdeklődőket változatos programokkal várjuk, melyek közül már magunk mögött tudhatunk egy sikeres előadást (Fodor Pétert hallgattuk meg *A siker üzemei és a sport mediális áthelyeződései* témában), illetve egy könyvbemutatót is (Bartók Imre *A patkány éve* című regényéről esett szó). Ezen felül műhelyszerű, tagozatos megbeszéléseket is biztosítunk, amely alkalmakkor a szakcsoport tagjai egy adott témáról folytatnak vitát – ez általában az azelőtti alkalommal szervezett, nyílt előadás tematikájához kapcsolódik –, de akár a saját kutatási témájukban elért eredményeiket is előadhatják egymásnak. Ez mindannyiunk szempontjából fontos tanulási lehetőség, mely tudást a későbbiekben (nem csupán) a szakmánkban tudjuk majd hasznosítani.

A féléves tematika szintén sokszínű és változatos, amelyet a szakcsoport résztvevői közösen dolgoztak ki. Szóba került már például a szépirodalom és szórakoztató irodalom közti különbségek mibenléte, a krimi megközelíthetőségének lehetőségei – a jövőben pedig az irodalmi alkotások filmes adaptációinak vizsgálata és a tündérmesék sajátosságai is terítékre kerülnek. E témák baráti hangulatú, kellemes légkörben történő tárgyalásához szaktanárok moderálását is igénybe vesszük az elmélyültebb szakmai párbeszéd elindítása végett.

A szakcsoport a jövőben is igyekszik egyre izgalmasabb témák iránt fölkelteni mind a szakmában járatos, mind az érdeklődő nagyobb közönség figyelmét is. A csoport dinamikus működése szempontjából elengedhetetlen a folyamatos megújulás, a látókör szélesedése, amihez leendő hallgatóink, valamint akár a programjaink résztvevői is aktívan hozzájárulhatnak.

Szeretném ezúton is biztatni az érdeklődőket, hogy kövessék nyomon eseményeinket, előadásainkat, hiszen, ahogy a szakkollégium újonnan elfogadott mottója is tartja: „jó tudni”.

Genius loci

Élménybeszámoló egy Groningenben eltöltött félevről

Az elmúlt félévemet a hollandiai Groningeni Egyetem magyar szakán töltöttem cserediákként. A helyiek szerint itt borzalmas az étel, a napfényhiány és az északi szél, mely megállás nélkül fúj. E „körülmények” azonban eltörpülnek azokhoz a lehetőségekhez képest, melyeket Groningen adhat egy ide érkező kelet-európai peregrinusnak – betekintést egy más alapokon szerveződő kultúrába.

Azon túl, hogy színvonalas kurzusokat látogattam, a kinti tartózkodásom alatt volt szerencsém nyelveket gyakorolni, egy kis csoportnak magyart tanítani Zuidhornban, nemzetközi szakirodalmat olvasni és bejárni Németalföldet. Számomra az utazások jelentették a legnagyobb izgalmat, mert így lehetőségem volt testközelből szemlélni a holland és flamand kultúra lenyomatait, mint például Leeuwarden neogótikus és szecessziós építészetét, Utrecht, Tilburg és 's-Hertogenbosch templomait, Amsterdam világhíres képtárait, Antwerpen nyomda- és művészettörténetét vagy Brugge burgund kori emlékeit. Miközben az esztétikai élmények rabja voltam, Hollandia kulturális örökségének jelenkori kontextusai is feltárultak előttem.

Rá kellett döbbenem, hogy rengeteg tévhitem volt Hollandiáról, mert csak adatok és történelemkönyvek álltak a rendelkezésemre egy olyan országról, amelyben az

emberek nem emlékezni akarnak, és ahol a múlt tudásának, a nagy közösségi narratíváknak nincs sem igazságuk, sem értelmük, csak mikrotörténetek léteznek.

Az én holland életem is sodródás volt folyók, pályaudvarok, repterek hálózatában, ahol az ember elemi tapasztalatai közé tartozik az az érzés, hogy az „én” összeköttetésben van a világgal, mert különböző földrészek, lokális kultúrák, nyelvek keresztmetszetében áll. A kultúrák közti párbeszéd elkerülhetetlen, még ha találkozásom a fríz kisebbséggel, az iszlám fiatalokkal, vagy a magyar nyelvet tanuló holland értelmiségivel nem több reflektált benyomások sorozatánál, melyek természetüknél fogva mulékonyak, mert a következő pillanatban már egy másik kultúrából származó emberrel keressük a közös kommunikációs csatornát; és miközben mosolyogva próbáljuk megérteni a másik idegenségét, az „én” képlékeny határai is feloldódnak.

Mitől kötődik ez az érzés Hollandiához? Mi teszi ezt a sodródást vitathatatlanul hollanddá? A holland karakter híján van a téziseknek, eszméknek vagy szilárd ítéleteknek – mással összehasonlíthatatlan hangulata van az édes cigaretták, színes kertek-és a sokféle ember keveredésének. A csatornák és a régi polgárházak között bolyongani nem más, mint felismerni, hogy minden érzés és önmeghatározás mulékony.

Itt nem az tett szabaddá, hogy bármit megtehetek, hanem hogy bármi lehetek, bárhogy alakulhatok ebben a nagy vérkeringésben, mert az „én” határait nem szorongatják fekete-fehér ítéletek. Groningenben az élet igazán egyszerű arcát mutatja: az emberek többnyire barátságosak, és mégis távolságban maradtunk egymással. Szerettem ezt a felelőtlenséget. Semmi sem akart több lenni önmagánál – egy közös kirándulás, sörözés a Drie Gezustersben, egy koncert a Verában – az emberek tiszteletben tartják mások magántereit és egyéni igényeit.

Ez sajátos módon íródik bele a lakóházak nyitottságába, ugyanis nincsenek függönyök az ablakokon, kerítések sem állítanak a házak köré. Én nem tudtam elképzelni, hogy miért nem feszélyezi az ott élőket, hogy mások lefelé tekintete előtt élnek hétköznapijait. Válaszaim nincsenek, mindössze hipotéziseim: Nyitottabbak mások felé?

Kevésbé kíváncsiak mások magántereire? Vagy a kíváncsiságnak nincs jelentősége, mivel az üveg felületén kirajzolódó látvány csak egy zsánerképe a holland hétköznapiak? A holland utcaképek esztétikuma is a fogalmi megragadhatatlanságukban rejlik. Egy pár parasztcipő, egy szalaggal feldíszített bicikli vagy akár egy Buddha-szobor.

Hollandiában a „hétköznapiságnak” vagy a „középszerűségnek” nincs pejoratív töltete. Az „átlagos életbe” belefér a kreativitás, tartalmas hobbi vagy önkéntes közösségi munka, de az emberek kevesebbet erőlködnek, és az egyetemen is furcsán néznek a „törtetőbb” diákokra, akik nem elégszenek meg a közepes érdemjeggyel. Szerintem ez a holland „középszerűség” nem jelent mást, mint az ember képességei, életlehetőségei és igényei közt megtalált egyensúlyt. Derűs és hálás vagyok, amiért itt tanulhattam, világot láttam és egy kis időre belekóstolhattam a holland hétköznapiakba.

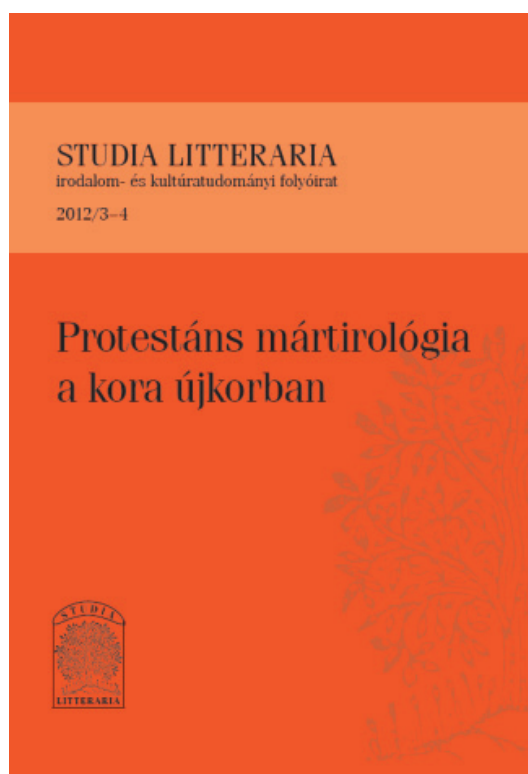

A Petőfi Irodalmi Múzeum Vörös díszterme adott otthont a Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet által szerkesztett *Studia Litteraria* folyóirat lapszámbeutatójának október 17-én. Az eseményt Heltai János nyitotta meg, aki a *Studia Protestáns mártirológia a kora újkorban* című kötetét méltatta. Heltai főként az írárok kutatótörténeti jelentőségéről beszélt, szerinte ugyanis a gyűjtemény a Debreceni Egyetemen működő régi magyaros műhely inspiráló hatásának bizonyítéka, illetve maga a kötet egy eddig perifériára szorult kutatói területet próbál a közgondolkodásba emelni. (A lapszámot október 25-én az MTA Irodalomtudományi Intézetében is beutatták. [\[videó\]](#))

A beutató után Vaderna Gábor (ELTE) beszélgetett a szerkesztőkkel, egyben intézetünk oktatóival (Dobos István, Bényei Péter, Fazakas Gergely Tamás, Lapis József). Megtudhattuk, a régóta működő *Studia Litteraria* 2010-ben évkönyvről folyóiratra történő átállásának két oka is volt. Egyfelől korábban az évkönyveket egy-egy tanszék gondozta, míg

mára egyetlen intézetté álltak össze ezek az egységek, másfelől az új forma gyorsabb reagálási lehetőséget biztosít a tudomány időszerű felvetéseire. Ezt mutatja be a *Kép, látvány, szöveg* címet kapó tematikus szám is, amely a vizualitás és szövegiség összefüggéseit tárja fel, a könyvillusztrációk világától kezdve egészen a képregényekig.

A folyóirat szerkesztőségi munkáját már Heltai is példásnak ítélte bevezetőjében, s erre Vaderna is ráerősített. Bényei Péter elárulta, sok energiát fordítanak a szerkesztésre, hármas korrektúrákörön megy keresztül minden szöveg, melyek során a szakmai szerkesztő, a felelős szerkesztő és egy olvasószerveztő is ellenőrizi a tanulmányokat, majd még egy külső és egy belső lektorálás is végbe megy. A munka természetesen nem állt meg a legutóbbi kötet megjelenésével – ahogyan Fazakas Gergely elmondta, bár valóban fáradtságos munka a szerkesztőké, de ezáltal részt vehetnek olyan kiadványok előállításában, melyek értékes szakirodalomként szolgálnak majd a jövő tudósnemzedékeinek.

IMPRESSZUM

Kiadja: Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet;
Magyar és Finnugor Nyelvtudományi Intézet

Felelős kiadó: Dr. Debreczeni Attila, egyetemi tanár és Dr. Hoffmann István, egyetemi tanár

Felelős szerkesztő: Dr. Fazakas Gergely Tamás; Főszerkesztő: Dr. Lapis József

Szerkesztő munkatársak: Bodnár Noémi, Farkas Evelin, Kányási Blanka, Kis Boglárka, Krivi Dóra, Mészáros Anna, Sándor Attila

Tördelő: Lovas Anett Csilla; Logó: Nagy Nikolett

További információ, korábbi számok:

<http://irodalom.arts.unideb.hu>; <http://mnnytud.arts.unideb.hu>

DEXPO – A DEBRECENI EGYETEM NYÍLT NAPJAI
PROGRAMOK A DEBRECENI EGYETEM MAGYAR SZAKÁN
(Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet; Magyar és Finnugor Nyelvtudományi Intézet)

2013. NOVEMBER 20. (SZERDA)

08.00–13.45 Egész nap: *Irodalmi Tes(z)tnevelés* címmel játékos irodalmi fejtörő tölthető ki, a MODEM és a magyar szak intézeteinek nyereményeiért (sorsolás: 13.50); III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

10.00–10.30 Tájékoztató a magyar szakról; III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

10.30–10.50 Itt kutat a jövő tudósnemzedéke: Bemutatkozik a Hatvani István Szakkollégium magyar és kommunikációs szakcsoportha és a Pálffy István Színháztudományi Szakkollégium, III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

10.00–11.30 Debreczeni Attila: Fazekas Mihály és a Lúdas Matyi (nyitott óra), III. em. XI.

12.00–13.30 Bódi Katalin: Az édenkert allegóriái a 18. századi irodalomban (nyitott óra), fsz. 1/2.

13.00–13.30 Tájékoztató a magyar szakról; III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

13.30–13.50 Kelemen Ivett: Lappföld, a Mikulás hazája, III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

13.50 A játékos irodalmi fejtörő díjainak sorsolása, III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

14.00–15.30 Dobos István: A Nyugat első nemzedéke (nyitott óra), III. em. XI.

18.00–19.00 Fazekas Gergely: Az élet idegen tanítómestere – A bölcsészettudományok haszna, a kutatások aktualitása és a történetileg kontextualizáló értelmezések (előadás) – Kossuth Lajos Kollégiumok, III. épület, V. emeleti előadóterem

(A Hatvani Szakkollégium *Új tendenciák a modern tudományban* című rendezvénysorozata)

2013. NOVEMBER 21. (CSÜTÖRTÖK)

08.00–13.45 Egész nap: *Irodalmi Tes(z)tnevelés* címmel játékos irodalmi fejtörő tölthető ki, a MODEM és a magyar szak intézeteinek nyereményeiért (sorsolás: 13.50); III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

10.00–11.30 Tóth Judit: A bibliai hermeneutika története (nyitott óra), fsz. 14/1.

10.00–10.30 Tájékoztató a magyar szakról; III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

10.30–10.50 Herczeg Ákos: Máskép(p) Ady költészetéről: ami az irodalomórákból kimaradt, III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

12.00–13.30 Tóth Judit: A mítoszok alakváltozatai az irodalomban (nyitott óra), fsz. 14/1.

13.00–13.30 Tájékoztató a magyar szakról; III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

13.30–13.50 Asbóth Balázs: Slamelmélet – slamelvényekkel (rendhagyó irodalomóra)

13.50 A játékos irodalmi fejtörő díjainak sorsolása, III. em. 303. (Irodalmi könyvtár)

További információk a szakról:

<http://www.irodalom.arts.unideb.hu>; <http://mnytud.arts.unideb.hu>